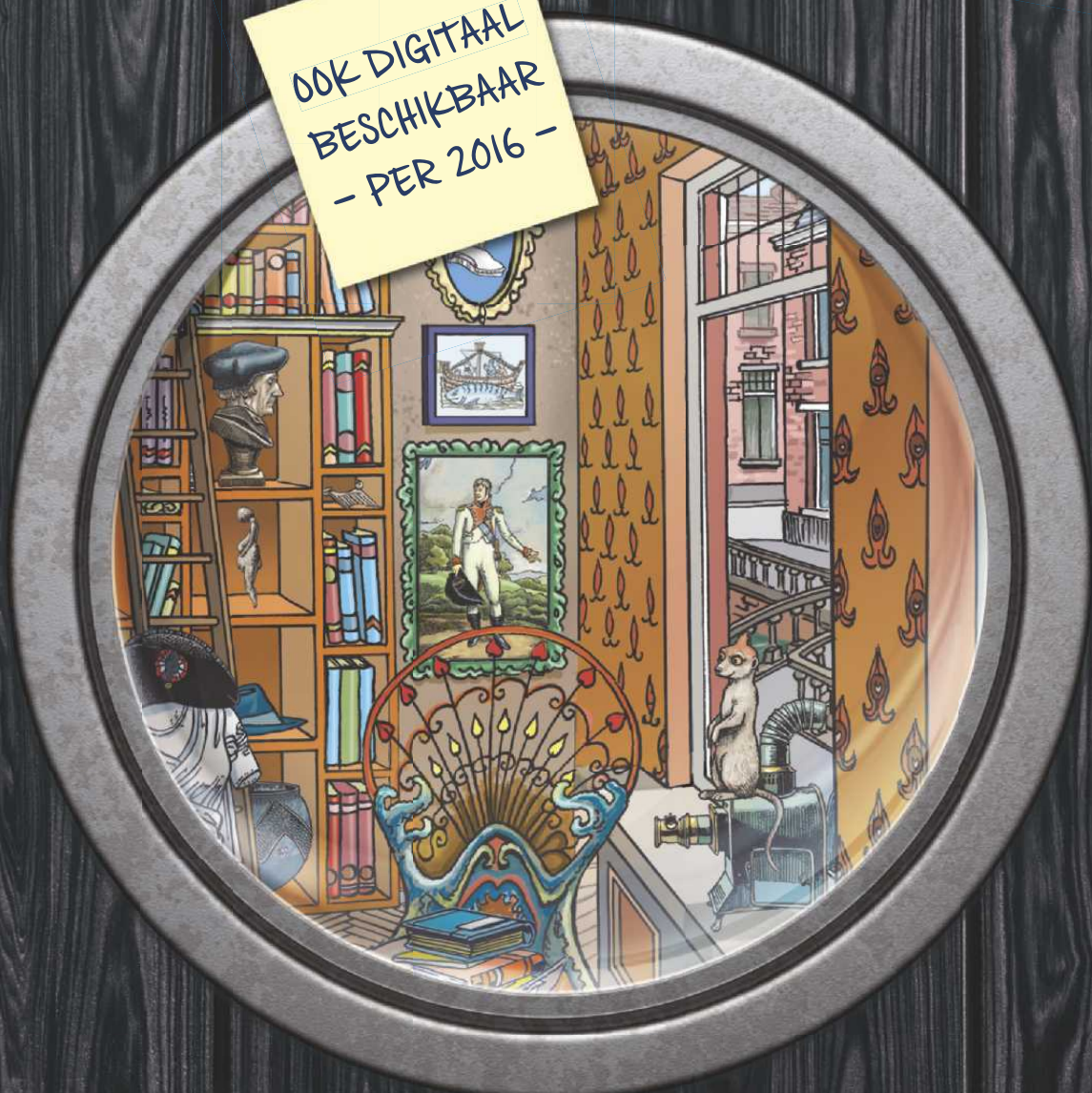

Geschiedenis

OOK DIGITAAL
BESCHIKBAAR
- PER 2016 -

INFORMATIEBROCHURE

Geschiedenis | Groep 3 tot en met 8

Inhoud

Argus Clou

- Argus Clou zoekt opvolgers! 2

De methode

- Geschiedenis op een spannende manier 4

Inhoud en didactiek

- Kinderen krijgen grip op het verleden 6

Structuur en organisatie

- Houvast door herhaling 8

Differentiatie

- Logisch differentiëren 12

Materialen

- Unieke en compacte materialen 13

ICT

- Maak het nog leuker met het digibord! 14

Garantie voor resultaat

- Leerdoelen verankerd van lesstof tot toets 16

Voorbeeldpagina's

- groep 5 t/m 8 18
- groep 3 en 4 40

Informatie

- Meer weten over Argus Clou Geschiedenis? 44

Argus Clou

Argus Clou zoekt opvolgers!

Bijna niemand weet hoe hij eruitziet. Maar één ding weten we wel. Argus Clou is 'professor in alles'. Op elke vraag heeft hij wel een antwoord. Daarom vragen regeringen hem om raad en helpt hij het journal om moeilijke dingen makkelijk te maken. Op zijn vele wereldreizen heeft Argus Clou namelijk veel gezien en meegemaakt. Zijn trouwe stokstaartje Jules reist steeds met hem mee. En ook zijn assistente Mista, op wie hij stiekem verliefd is.

Argus Clou verzamelt alles van zijn avonturen in zijn werkkamers, waarin je gerust een kijkje mag nemen. En nooit vertrekt hij zonder zijn Argusscoop. Een wonderlijk apparaat met tal van functies waarmee hij dingen kan onderzoeken en beter ziet wat er in de wereld gebeurt.

Nu zoekt Argus Clou opvolgers. Maar 'professor in alles' word je niet zomaar. Daar moet je lang voor leren. Daarom start de professor zijn speurtocht op de basisschool. Hij heeft Malmberg gevraagd om al zijn kennis en ervaring in lesboeken op te schrijven. Daarmee leren kinderen wat Argus Clou weet. Soms stelt de professor een vraag of geeft hij iets belangrijks aan. Verder gaan de kinderen zelf aan de slag. Ze ontdekken en onderzoeken. Zo is elke les verrassend, spannend én leuk.

Weet je, misschien zitten de opvolgers van Argus Clou wel op jouw school!

De methode

Geschiedenis op een spannende manier

Argus Clou is 'professor in alles'.

Met boeiende verhalen en uitdagende opdrachten stimuleert hij kinderen om de samenhang te zien tussen historische gebeurtenissen, het heden en de toekomst. De kinderen ontrafelen mysteries, onderzoeken kijkplaten en ontdekken geheimen. De lesstof is geschreven door kinderboekenschrijvers. De methode leest dan ook als een boeiend boek, maar geeft u ook de zekerheid van optimale leerresultaten: resultaat én uitdaging tegelijk!

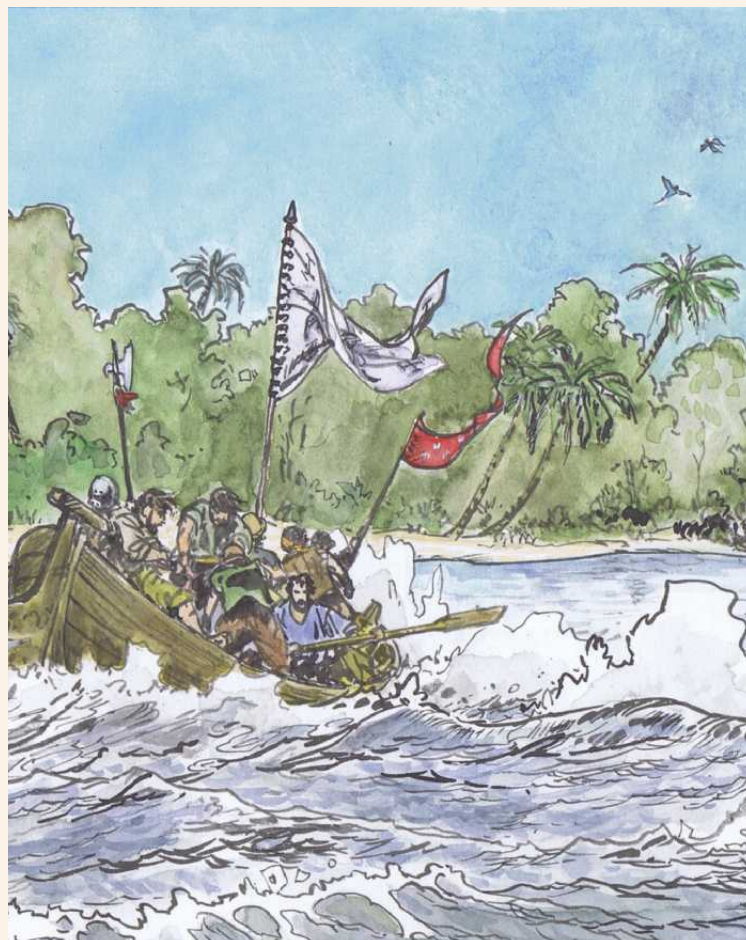
De ontdekvraag, waarmee bijna elke les start, versterkt dat gevoel. In drie overzichtelijke lessen en een mysterieus werken de kinderen het thema verder uit. In de samenvattende kijkplaatles aan het eind van elk thema herontdekken de kinderen de lesstof uit het thema. Soms duikt professor Argus Clou in de methode op om de kinderen op iets belangrijks te wijzen. Argus Clou Geschiedenis staat volledig in het teken van ontdekken en onderzoeken. Voordat u het weet is geschiedenis het lievelingsvak van elk kind én van uzelf!

Meer ruimte in uw lesprogramma

Argus Clou Geschiedenis is een opzichzelfstaande methode, maar vormt een ideale combinatie met de methodes Argus Clou Aardrijkskunde en Argus Clou Natuur en Techniek. De drie methodes hebben dezelfde organisatie en opbouw en gaan uit van de nieuwe kerndoelen. Bovendien is elke methode met 30 lessen per jaar compact en heeft u door de overzichtelijke leerkrachtenhandleiding weinig voorbereidingstijd nodig.

Lievelingsvak

Voor de kinderen is Argus Clou Geschiedenis één grote ontdekking. Historische gebeurtenissen in verschillende tijdvakken worden met elkaar en met het heden in verband gebracht. Elk thema start met een authentieke gebeurtenis, persoon of authentiek voorwerp. Hierdoor kijken de kinderen op een andere manier naar de werkelijkheid, en dat prikkelt hun nieuwsgierigheid.

Kinderen gaan op zoek naar de waarheid, op een mysterieuze, ontdekkende en verhalende manier.

Argus Clou Geschiedenis in het kort

- Daagt kinderen uit om historische gebeurtenissen te ontdekken en onderzoeken en de samenhang met het heden en de toekomst te zien.
- Gegarandeerd alle kerndoelen halen in 30 lessen/weken per jaar voor groep 5 t/m 8 en 10 lessen per jaar voor groep 3 en 4.
- De heldere structuur maakt het herkenbaar voor de kinderen en overzichtelijk voor de leerkracht.
- In elke jaargroep worden dezelfde 10 tijdvakken behandeld, ingedeeld in 5 thema's van elk 2 tijdvakken.
- De tijdbalk op elke pagina draagt bij aan historisch besef. Interactieve tijdbalk op digitaal schoolbord.
- Op verschillende manieren lesgeven: keuze uit twee routes voor verwerking van de mysterieles en de kijkplaatles. Alle kinderen werken op dezelfde manier óf werken individueel toe naar presenteerbare materialen.
- De afwisselende lessen en routes houden het levendig voor u en de kinderen.
- Leest als een boeiend boek: lesstof geschreven door kinderboekenschrijvers.

Inhoud en didactiek

Kinderen krijgen grip op het verleden

Met Argus Clou Geschiedenis brengt u de kinderen echt historisch besef bij. In de eerste plaats leren ze gebeurtenissen uit het verleden te bekijken met de ogen van nu. Maar ook leert u de kinderen om historische verschijnselen in de ontwikkeling van de tijd te plaatsen, zodat ze met elkaar in verband worden gebracht. Zo zien de kinderen de samenhang en de invloed van het verleden op heden en toekomst.

Groep 5 t/m 8

Uitdagen om te ontdekken

Hoe werd een kind rijk in de tijd van pruiken en revoluties?

Argus Clou Geschiedenis brengt het vak tot leven. Voortdurend daagt de methode de kinderen uit om te ontdekken en onderzoeken. Elk thema start met een authentieke bron: een echte persoon, gebeurtenis of echt voorwerp. Direct wordt daar een ontdekvraag aan gekoppeld die de kinderen tot nadenken aanzet, zoals 'Hoe werd een kind rijk in de tijd van pruiken en revoluties?' In les 3 van elk thema worden de kinderen uitgedaagd om een mysterie op te lossen. Les 5 bevat een samenvattende kijkplaat waarop de kinderen de geleerde stof herontdekken. De lesstof is in verhalende stijl geschreven door kinderboekenschrijvers, zodat de methode leest als een boeiend boek.

Uw eigen route kiezen

In groep 5 t/m 8 kunt u in elke derde en vijfde les van een thema kiezen uit twee lesvormen ofwel routes. In de mysterieles (les 3) kunt u kiezen voor de puzzelroute: alle kinderen maken een aantal puzzels of opdrachten en 'kraken' zo de code. U kunt ook kiezen voor de creatieve route, waarin naar presenteerbare materialen wordt toegewerkt. De kinderen maken of onderzoeken iets en spreken hun individuele talenten daarmee aan. Ook in de kijkplaatles (les 5) kunt u uit twee routes kiezen. Het maakt niet uit welke route u kiest. De leerdoelen worden in elke route gehaald. Met de flexibele routekeuze vult u de lessen in op een manier die het beste bij uw eigen stijl van lesgeven past. Bovendien maakt het uw lessen gevarieerd.

De zekerheid van resultaat

Met Argus Clou Geschiedenis kunt u zeker zijn van een goed resultaat voor elk kind én van succesbeleving bij het kind. De leerdoelen zijn in een duidelijk te volgen lijn verankerd van lesstof tot toets. In de taalsteun in de handleiding wordt extra aandacht besteed aan taalbegrip.

Tijdbalk geeft grip op de tijd

Belangrijk voor het vak geschiedenis is dat de kinderen de lesstof in een tijdskader kunnen plaatsen: hoe verhouden de gebeurtenissen zich chronologisch tot elkaar? De tijdbalk, onder aan elke dubbele pagina, is dan ook de rode draad in de methode. De tijdbalk is interactief beschikbaar in de digibordsoftware.

Indeling in tijdvakken

Argus Clou Geschiedenis hanteert de indeling in 10 tijdvakken. Alle 10 tijdvakken komen in elke jaargroep aan bod. Omdat er steeds een overkoepelend onderwerp per thema is, wordt de samenhang tussen de tijdvakken voor de kinderen extra duidelijk. De vensters van de canon van Nederland zijn opgenomen in het werk- en lesboek, met een handig overzicht in de handleiding.

Actief burgerschap

Als vanzelfsprekend is actief burgerschap in Argus Clou Geschiedenis opgenomen. In de handleiding staat duidelijk waar actief burgerschap ter sprake komt.

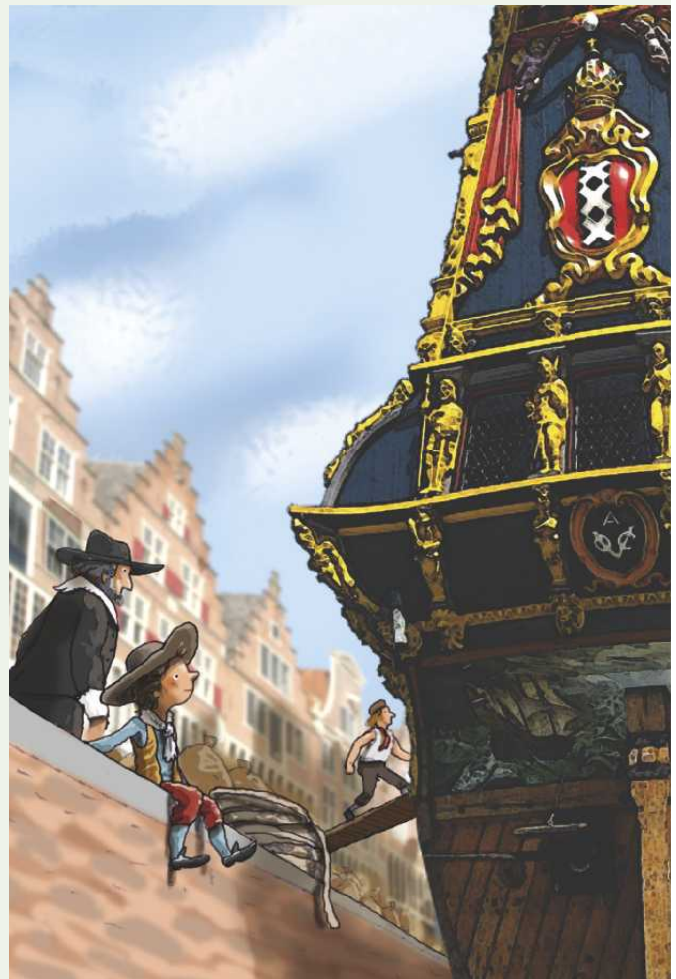
Groep 3 en 4

Veel te ontdekken voor groep 3 en 4

Ook de kleinste onderzoekers in groep 3 en 4 worden met Argus Clou Geschiedenis op hun wenken bediend. Er valt namelijk ook in deze jaargroepen veel over het vak te ontdekken.

Elk thema start met een ontdekvraag die u op twee manieren kunt introduceren. Door deze vraag met de kinderen te bespreken of ze een heel korte praktische opdracht te laten uitvoeren, laat u ze

spelenderwijs kennismaken met de begrippen in de les. Ook verdiepen ze zich zo in de ontdekvraag. In het voorleesverhaal spelen de begrippen opnieuw een belangrijke rol. De verhalen zijn geschreven door kinderboekenschrijvers. Na het verhaal bekijken de kinderen de verhaalplaten, waarin ze allerlei dingen zien die ze uit het verhaal herkennen. In de verhaalplaat komen eveneens de begrippen uit het thema terug. Daarna maken de kinderen, met of zonder uw begeleiding, de opdrachten in het werkboek. Tenslotte vindt er klassikaal reflectie plaats.

Structuur en organisatie

Houvast door herhaling

Argus Clou Geschiedenis heeft een beknopt jaarprogramma. De methode heeft een vaste structuur met dezelfde tijdvakken door alle jaargroepen heen.

Ruimte in uw jaarprogramma

Het lesprogramma van Argus Clou Geschiedenis telt 30 weken per jaar (een les per week) in groep 5 t/m 8. Hiermee behaalt u gegarandeerd alle kerndoelen. Het compacte programma geeft een prettige ruimte in uw jaarplanning, die u aan excursies of projecten kunt besteden. Het jaarprogramma voor groep 3 en 4 beslaat 10 weken per jaar. De methode is ook geschikt voor combinatiegroepen. Alle lessen zijn zo gestructureerd opgebouwd dat elke les gedeeltelijk of geheel zelfstandig kan worden uitgevoerd.

Concentrische opbouw

Een jaar bestaat uit 5 thema's die elk 2 van de 10 tijdvakken omvatten. De tijdvakken zijn voor alle jaargroepen hetzelfde en komen dus in alle jaargroepen terug: een concentrische opbouw. Het overkoepelende onderwerp van een thema is wel steeds anders per jaargroep. Doordat de thema's voor alle groepen hetzelfde zijn, kan met één combinatiegroep aan hetzelfde thema worden gewerkt, maar heeft iedere groep hierbij zijn eigen titels en onderwerpen.

		Groep 3 en 4: 10 lessen per jaar	Groep 5 t/m 8: 30 lessen per jaar
Thema 1	Tijdvak 1: Tijd van jagers en boeren Tijdvak 2: Tijd van Grieken en Romeinen	2 lessen	6 lessen
Thema 2	Tijdvak 3: Tijd van monniken en ridders Tijdvak 4: Tijd van steden en staten	2 lessen	6 lessen
Thema 3	Tijdvak 5: Tijd van ontdekkers en hervormers Tijdvak 6: Tijd van regenten en vorsten	2 lessen	6 lessen
Thema 4	Tijdvak 7: Tijd van pruiken en revoluties Tijdvak 8: Tijd van burgers en stoommachines	2 lessen	6 lessen
Thema 5	Tijdvak 9: Tijd van wereldoorlogen Tijdvak 10: Tijd van televisie en computer	2 lessen	6 lessen

Groep 3 en 4 als basis

In groep 3 en 4 leggen de kinderen de basis van het vak geschiedenis voor de hogere jaargroepen. De kinderen maken gedoseerd kennis met onderwerpen uit de tijdvakken, volgens de tussendoelen van het SLO. U kunt ook vanaf groep 5 starten.

Vaste opbouw per thema

Alle thema's in Argus Clou Geschiedenis zijn op dezelfde herkenbare manier opgebouwd. De opbouw in groep 3 en 4 is als volgt:

Groep 3 en 4	
Thema	Opbouw
Les 1	Basisles: stof + verwerking
Les 2	Basisles: stof + verwerking

De groepen 5 t/m 8 hebben eveneens een vaste opbouw per thema:

Groep 5 t/m 8	
Thema	Opbouw
Les 1	Basisles: stof + verwerking
Les 2	Basisles: stof + verwerking
Les 3	Basisles: mysterie oplossen (leerkracht kiest route)
Les 4	Basisles: stof + verwerking
Les 5	Herhalingsles aan de hand van een kijkplaat (leerkracht kiest route)
Les 6	Toets en afsluitend spel op digibord (spel is optioneel)

Vaste lesopbouw in groep 5 t/m 8

Elk thema in groep 5 t/m 8 bestaat uit zes lessen, inclusief de toets (les 6). Bij les 1, 2 en 4 valt direct de rustige opmaak op. De lesstof is overzichtelijk verdeeld in blokken. Elk blokje bevat tekst en een ondersteunend beeld. In het werkboek staan dezelfde blokken, wat de kinderen veel houvast geeft bij het verwerken van de lesstof. De teksten lezen als een boeiend verhaal, waardoor de kinderen gemotiveerd zijn om door te lezen.

Les 3 en 5 zijn speciale lessen in Argus Clou Geschiedenis. In les 3 verwerken de kinderen de lesstof door het oplossen van een mysterie. In les 5 worden de leerdoelen van het thema herhaald met behulp van een grote kijkplaat. Voor les 3 en 5

biedt Argus Clou Geschiedenis twee routes aan in het werkboek. U kiest zelf de route die u het meeste aanspreekt.

Elke zesde les van een thema is gereserveerd voor de toets. De toets is afgeleid van de samenvatting bij elk thema. De kinderen bereiden zich voor met de samenvatting achter in het lesboek of het kopieerblad van de samenvatting in de handleiding. U kunt de toets eenvoudig nakijken en beoordelen met een duidelijk scoremodel.

In de zesde les kan na de toets (optioneel) een interactief spel op het digibord gedaan worden om het thema op een leuke manier af te sluiten.

Les 3 en 5: puzzelroute/creatieve route

Les 3: mysterie

Puzzelroute

De kinderen maken puzzels en opdrachten. Hiermee 'kraken' ze de codes en lossen ze het mysterie op. Via de puzzelroute komen alle kinderen op dezelfde manier tot de oplossing.

Creatieve route

Alle kinderen maken een creatieve doe-opdracht, waarin hun individuele talenten goed tot uitdrukking komen. De kinderen werken toe naar presenteerbare materialen. Met deze route richt u zich op het resultaat van het individuele kind.

Les 5: kijkplaat

Kijkroute

De kinderen bekijken alle onderdelen van de kijkplaat. Via de opdrachten in het werkboek herhalen ze de geleerde stof van het thema.

Creatieve route

De kinderen maken een creatieve opdracht die wat dieper ingaat op één of meer aspecten uit de kijkplaat. De opdracht doet telkens een beroep op een andere intelligentie. Het eindresultaat is per kind verschillend.

Overzichtelijke handleiding

Argus Clou Geschiedenis heeft een zeer overzichtelijke handleiding voor de leerkracht. U kunt meteen met de methode aan de slag en u heeft per les maar weinig voorbereidingstijd nodig. In de handleiding vindt u onder meer achtergrondinformatie over de methode, een themahandleiding, een taalsteun, toetsen en samenvattingen.

Katern wereldoriëntatie

De handleiding bevat een speciaal katern wereldoriëntatie. Hierin staan lessuggesties

die de vakgebieden aardrijkskunde, geschiedenis en natuur en techniek met elkaar verbinden. Deze lesideeën kunnen ingezet worden als uitloopopdrachten of gebundeld worden tot een vakoverstijgend project. De lessuggesties sluiten aan bij zes wereldoriëntatiethema's: energie, leefruimte, reizen door de tijd, bouwstoffen en grondstoffen, balans en invloed. De lessuggesties verschillen per jaargroepcombinatie in duur, complexiteit en organisatie.

thema 1 – Boze Bataven en knappe keizers
les 5 – Kijkplaat

LESDOELEN
De kinderen kunnen:
• de doelwoorden uit het thema in de kijkplaat herkennen.

DOELWOORDEN
De doelwoorden staan in de kijkvragen.

MATERIALEN
Voor de creatieve route:
per kind:
• vel (gkleurd) papier
• (kleur)postbodem
• schaar
per groepje:
• 24 kartonnen kaartjes (24x15 cm)

VOORBEREIDING
Kopieer de samenvatting en prik een datum voor de toets.

STAP 1 Introduceeren
Didactische aanwijzing
De kinderen kunnen de stof van les 5 op twee manieren verwerken. U kiest voor kijkroute of voor de creatieve route in het werkboek. U kunt ervoor kiezen de kijkplaat eerst samen te bespreken en dan de kinderen aan het werk te zetten met de kijkroute of de creatieve route.
Leg de kinderen uit dat een kijkplaat anders is. Verrast: Vindling zijn er geen teksten en geen nieuwe woorden. We gaan kijken, herhalen en oefenen voor de toets.

STAP 2 Kijken en verwerken
Vragen bij de eerste kijkplaat.
Les 1
Hoe heet de tijd van deze plaat? [De ijzertijd.] Wat doen die mannen bij het moeras? [Harems zoeken.] Wat is een woonweg? [Een woonweg is een houten weg die de boeren boorden om ert uit het moeras te halen.] Hoe maken de mannen gas van steent? [Door steent te verhitzen.] Wie is de koning van Oos? [De koning van Oos is een belangrijke man uit de ijzertijd waarvan in Oos het graf is gevonden.]

LESBOEK
les 5 – Kijkplaat

LES 2
Witte volken kwamen door migratie in ons land! [De Germanen.] Hoe zagen hun huizen eruit? [Lange huizen van hout en leem, een soort spindel die op klos ligt met gebruuze of roodbruine kleu.] Wie is het stamhoofd? [De belangrijkste man of vrouw in een groep mensen met dezelfde afkomst.] Wat is een bikkel? [Een soort knikker van botjes van schapen en koeten.] Hoe worden de eggen en wetten aan iedereen bekend gemaakt? [Mondeling.] Wat voor soort fossiel vinen Germanen? [Seizoensfosselen.]

Vragen bij de tweede kijkplaat:
Les 3
Wie is Julius Caesar? [De legerleider van het Romeinse rijk. Hij veroverde een groot deel van Europa.] Wat zijn inheemse volken? [Mensen die als volk al heel lang in hetzelfde gebied wonen.] Hoe heet de oorlog van Caesar met de Germanen? [De Gallische oorlog.] Wat was de verdel-en-heerstactiek? [Ervoor zorgen dat je vijanden razie met elkaar krijgen, zodat ze jou niet samen aanvallen.]

Les 4
Wat is romaniseren? [Germaanse volken leken steeds meer op de Romeinen.] Wat was de Batavse opstand? [De Bataven verzetten zich tegen de Romeinen.] Wie is Julius Civilis? [Een Batavse leider die in opstand kwam tegen de Romeinen.]

32 Argus Clou • Geschiedenis • groep 7 • Handding • © Malsberg's Herengewoosch

33 Argus Clou • Geschiedenis • groep 7 • Handding • © Malsberg's Herengewoosch

De handleiding laat in één oogopslag het lesverloop zien.

Differentiatie

Logisch differentiëren

Als leerkracht geeft u elk kind graag onderwijs op maat. Maar het moet wel uitvoerbaar zijn. Argus Clou Geschiedenis maakt differentiëren voor u heel makkelijk.

Verlengde instructie

In de handleiding staan suggesties om bij het inoefenen van nieuwe lesstof verlengde instructie te geven aan de kinderen die dit nodig hebben.

C-vragen

De c-vragen in les 1, 2 en 4 zijn verdiepende vragen. Omdat de moeilijkheidsgraad zich per vraag verder opbouwt, zijn alle kinderen in principe in staat om de c-vragen te maken. U bepaalt echter zelf of u de c-vragen voor alle kinderen inzet, of dat u ze voor tempodifferentiatie gebruikt.

Beide routes als tempodifferentiatie

De creatieve routes van les 3 en 5 kunt u als verdieping inzetten wanneer de kinderen klaar zijn met de puzzelroute. Of u doet het andersom: eerst creatief, dan puzzelen.

Ondersteuning taalzwakke leerlingen

Via de themahandleidingen en de taalsteun krijgt u concrete aanwijzingen om kinderen met een taalachterstand of kleine woordenschat te ondersteunen bij het lezen en verwerken van de lesstof.

Extra opdracht bij de puzzelroute in les 3

Voor kinderen die eerder klaar zijn met de puzzelroute bij les 3 zijn er extra opdrachten opgenomen in de digibordssoftware.

thema 3 - Stampvolle steden en droge voeten
rijd van ontdekkers en hervermers | rijd van regenten en vorsten

les 1 - Het lage land

1 Hoe komt dat land zo laag?
Vul de goede woorden in.
..... is een andere naam voor Nederland.
Oude plantresten zijn ..... De bewoners groeven dit af.
Zo ontstonden er .....
Zo ontstonden er .....

2 Goede handel
2a Wat is de goede omschrijving van turf? Kruis het goede antwoord aan.
 Turf is gebroegde blokken veen.
 Turf is de oude plantresten in de bodem.
 Turf is een ander woord voor moeras.
2b Wie zegt wat? Trek lijnen.
 is graaf het veen af om turf te winnen.
 is vervezen mijn hude met turf.
2c Bekijk de tekening van de turfzaker in je lesboek.
Zou jij dit werk willen doen? Leg uit.

3 Slim?
3a Door het afgraven van het veen ontstonden er grote plassen.
Schrijf de namen van twee plassen op.
1 .....
2 .....

3b Wat gebeurde er eerst? Wat gebeurde daarna? Zet de zinnen in de goede volgorde. Zet die nummers 1 tot en met 3 ervoor.
 Er bleef water over.
 Turfzakers haalden het stverige veen uit het veenland.
 Het Boemstmeer en het Pummermeer ontstonden.

4 Dreiging van alle kanten
4a Schrijf de namen op de goede plek.
..... - laag - storm.
..... door het turfzaken.
.....
4b Je ziet een kaart van Noord-Holland.
Kleur de Noordzee blauw.
Kleur de Zuiderzee rood.
4c Bedenk een oplossing voor de overstromingen in Noord-Holland

40 100 200 300 400 500 600 700 800 900 1000 1100 1200 1300 1400 1500 1600 1700 1800 1900 2000

een voorbeeld van een c-vraag

Materialen

Unieke en compacte materialen

Kinderen boeien door ze te laten ontdekken en onderzoeken. Dat is de bijzondere aanpak van Argus Clou Geschiedenis. Alle materialen zijn dan ook in een unieke sfeer vormgegeven. Voor het hele programma heeft u slechts een beperkt aantal basismaterialen nodig.

Groep 3 en 4

Basismaterialen (per jaargroep)

Handleiding inclusief antwoorden (map)

Lesboek

Werkboek

Extra materiaal (per jaargroep)

Digibordsoftware

Werkboek en lesboek groep 4.

Groep 5 t/m 8

Basismaterialen (per jaargroep)

Handleiding inclusief toetsen (map)

Lesboek

Werkboek

Antwoordenboek

Extra materialen (per jaargroep)

Digibordsoftware (inclusief digitale tijdbalk)

Werkboek en lesboek groep 7.

Maak het nog leuker met het digibord!

De digibordsoftware van Argus Clou Geschiedenis is een echte verrijking voor uw les. In sommige filmpjes bespreekt de mysterieuze professor Argus Clou de authentieke bron met de kinderen en is hij dus echt te horen! Verder bevat het digibordpakket talloze verklarende video's, animaties en interactieve opdrachten die uw lessen verdiepen en verbreden. Natuurlijk zijn ook alle les- en werkboeken op een handige manier gedigitaliseerd en is er een interactief spel na elk thema. Met de digibordsoftware maakt u uw les nog leuker én interactief!

Digibordsoftware voor groep 3 t/m 8.

Het gemak van de Argus Clou-digibordsoftware

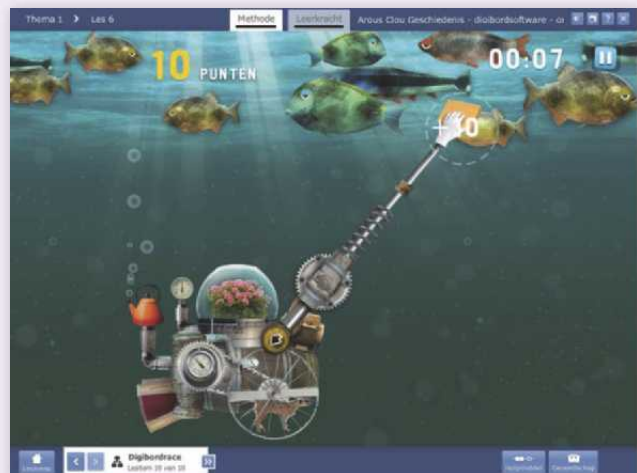
In de digibordsoftware van Argus Clou Geschiedenis zijn alle lesboeken, werkboeken en antwoordboeken gedigitaliseerd voor klassikaal gebruik. Ook de toetsen met de antwoorden vindt u er terug voor klassikale bespreking achteraf. De onderwerpen en opdrachten zijn in handige kleine eenheden opgedeeld, herkenbaar als de tekstblokjes en werkboekblokjes in de gedrukte methode.

De onderdelen staan in een logische volgorde achter elkaar, zodat u een goed overzicht houdt. Verder biedt de software talloze extra's die uw les verrijken en de kinderen nog meer zullen boeien:

- De authentieke bron, waarmee elk thema start, is verfilmd.
- In de digibordsoftware is de tijdbalk interactief.
- Belangrijke begrippen in de methode zijn voorzien van video's en animaties. Deze vervangen, verdiepen of verbreden de uitleg in het boek. Het ondersteunende bewegende beeld bij de uitleg van begrippen vergroot het leerrendement.
- De kijkplaat (les 5) is interactief. Dit is een extra middel om de lesstof van het thema te herhalen.
- Een aantal opdrachten in het werkboek is interactief. U werkt daarmee met de kinderen een vraag uit op het digibord en ziet direct het resultaat.
- De digibordsoftware heeft een interactief spel na elk thema, om het thema op een leuke manier af te sluiten.

Belangrijke begrippen zijn voorzien van filmpjes.

De digibordrace is een leuke afsluiting van elk thema.

Digitaal werken óók mogelijk

Vanaf schooljaar 2016/2017 is het ook mogelijk om kinderen digitaal met de methode aan de slag te laten gaan. Met de verwerkingssoftware van Argus Clou Geschiedenis Digitaal kunnen de kinderen de lesstof uit de leerling materialen op tablet, laptop of PC verwerken. Ze hebben dus geen boeken nodig. Kijk voor meer informatie op www.argusclou digitaal.nl

Garantie voor resultaat

Leerdoelen verankerd van lesstof tot toets

In Argus Clou Geschiedenis worden de kerndoelen voor het vakgebied in iedere jaargroep vertaald naar verschillende leerdoelen. Ieder leerdoel komt in de les op verschillende momenten aan de orde. Uiteindelijk wordt het in de toets bevestigd.

Hieronder wordt deze aanpak voor één leerdoel uit thema 3 van groep 5 geïllustreerd. Van kerndoel 53 en van het canonvenster 'De Beemster' is het volgende leerdoel afgeleid:

- * De leerling kan uitleggen dat met behulp van een watermolen een plas water drooggelegd kan worden.

Voorkennis activeren

De authentieke bron bij ieder thema prikkelt de kinderen om alvast stil te staan bij de lesstof van het thema. Voorkennis wordt geactiveerd.

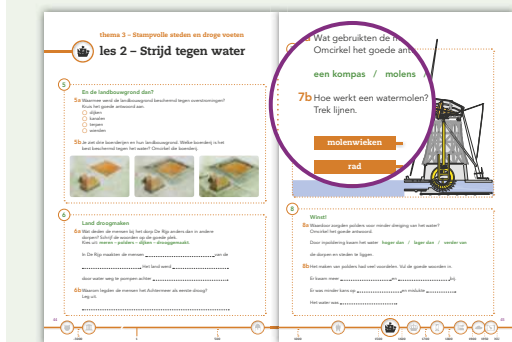
- * De authentieke bron van thema 3 vertelt het verhaal van het dorp De Rijn dat telkens bij storm groot gevaar liep door het woeste water. Er wordt een aanloop genomen naar de oplossing van de dreiging: het droogleggen van de meren met behulp van molens.

Kennis opbouwen

De ontdekvraag aan het begin van elke les zet de kinderen aan tot nadenken over de lesstof. Elk lesblok behandelt één of meer leerdoelen.

- * In lesblok 7 wordt aan de hand van de werking van een watermolen uitgelegd hoe een plas water drooggelegd wordt.

Kennis verwerken

De opdrachtblokjes in het werkboek zien er net zo uit als de lesblokjes in het lesboek. Hierdoor zien de kinderen direct welke opdracht bij welke lesstof hoort.

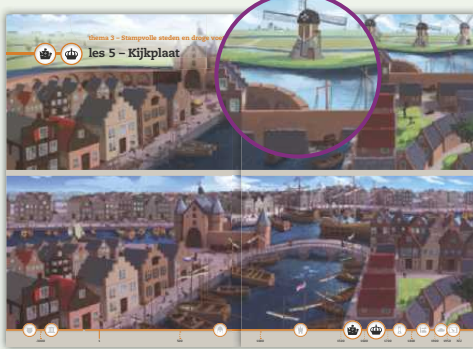
- * In opdrachtblok 7 wordt de kennis van lesblok 7 door de kinderen verwerkt. De kinderen geven aan waarmee stukken land worden drooggelegd en benoemen de verschillende onderdelen van een watermolen.

Les afsluiten

Elke les sluit af met een blokje 'Om te onthouden'. Aan de hand van de getoonde begrippen en het reflecteren op de ontdekvraag behandelt u met de kinderen opnieuw de lesdoelen.

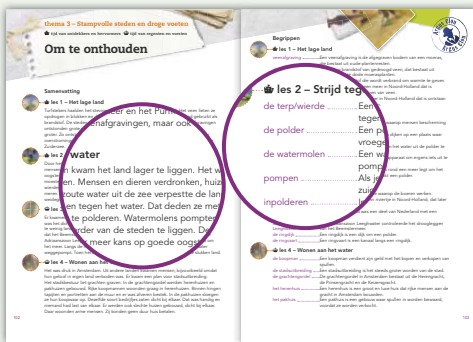
- * In deze 'Om te onthouden' is het begrip 'watermolen' opnieuw vermeld.

Herhalen met de kijkplaat

Elk thema sluit u met de kinderen af met de kijkplaat. De kijkplaat beslaat twee tijdvakken. Kinderen herontdekken de lesdoelen uit het thema. Ze doen dit aan de hand van verwerkingsopdrachten of het uitvoeren van een doe-opdracht. De opdrachten staan in het werkboek.

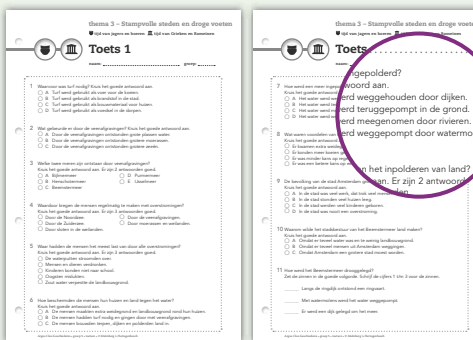
- * De kinderen zien op de kijkplaat de molens aan het werk. In het werkboek worden de verschillende onderdelen van een watermolen opnieuw bevraagd.

Vorbereiden op de toets

Het thema wordt samengevat in twee bladzijden achter in elk lesboek. Hierin staat per les een samenvatting. Ook wordt de betekenis van de begrippen beschreven. 'Om te onthouden' is ook als kopieerblad in de handleiding beschikbaar.

- * In de samenvatting van les 2 wordt de functie van de watermolen opnieuw beschreven. De betekenis van het begrip 'watermolen' wordt hier gegeven.

Toets

De toets bevraagt alleen die lesdoelen die in de samenvatting zijn behandeld.

- * Het toetsdoel van vraag 7 is: De leerling kan beschrijven hoe een meer drooggelegd kan worden.

Voorbeeldpagina's groep 5 t/m 8

De werkkamer van Argus Clou

Kennismaken

Argus Clou woont in een statig grachtenpand. Voor elk vak heeft hij een kamer. Vanuit de Geschiedeniskamer zie je al een klein beetje wat er gebeurt in de Aardrijkskunde- en Natuur en Techniekkamer.

Groep 8, lesboek

Ontdekken

In de werkkamer van Argus Clou is van alles te ontdekken. De voorwerpen uit zijn verhalen en uit de lesstof maken de werkkamer in elke jaargroep tot het startpunt van een spannende ontdekkingstocht. In de handleiding is overzichtelijk weergegeven in welke thema's de voorwerpen aan de orde komen.

Voorbeeldpagina's groep 5 t/m 8

Introductieverhaal van Argus Clou

Opvolgers

Argus Clou zoekt opvolgers. Iedere jaargroep herinnert hij de kinderen aan de kans die ze hebben om net zulke prachtige ontdekkingen te doen als hijzelf.

Avontuur

Aan het begin van elke jaargroep deelt Argus Clou één van zijn avonturen met de kinderen. Altijd is er een relatie met de lesstof in deze jaargroep.

Groep 5, lesboek

Had je al gehoord dat ik op zoek ben naar opvolgers? Ik denk dat jij heel geschikt bent om daar bij te horen.

Het is wel een ingewikkeld vak, dat is waar. Je moet als professor heel wat weten. Maar dat kun je allemaal leren. Bijvoorbeeld met dit lesboek.

Ik zit in mijn Pauwenstoel in de oranje kamer. Eigenlijk moet ik mijn koffer pakken voor een reis naar Rusland. Ik zou ze daar helpen bij de storing in een kerncentrale. Maar ik lees nu liever even in het nieuwe lesboek. Over die hunebedden in Drenthe en dat tweeduizend jaar oude Romeinse schip in Woerden. Het doet mij denken aan de opgraving die ik in Friesland meemaakte.

Een schat in Friesland

'Pak je Grondzeefjes en Gruispoetsers', riep ik tegen mijn assistente Mista Pappolotou. 'We moeten direct naar Friesland.' Ik was net gebeld door de minister van Cultuur. Hij had mij verteld dat ze in een Fries dorp iets bijzonders gevonden hadden. Het kwam nu goed uit dat Mista vroeger archeologe was geweest. Ze weet alles van bodemvondsten. 'Ze zijn er met een graafmachine bezig', zei ik. 'Ze gaan er een schaatsfabriek bouwen.'

We vertrokken snel en reden over de Afsluitdijk. Natuurlijk met Jules op de achterbank. Dat is ons stokstaartje. We vonden hem in Afrika en hij wil niet meer bij ons weg.

'Het is daar een dolle boel in Friesland', zei ik. 'Ze gooien elkaar de kluiten klei om de oren.'

'Het is daar een dolle boel in Friesland.'

'Dan hebben ze vast iets heel kostbaars gevonden', zei Mista. Toen we in het dorp kwamen, zag ik direct dat we er nodig waren. Bouwvakkers zijn geen archeologen. Ze waren gestopt omdat ze een kruikje gevonden hadden. De graafmachine had het uit de grond gescheurd en meteen gebroken. En toen slingerden de gouden munten in het rond. En daarna hadden ze alles gedaan wat van een archeoloog niet mag: 'Ze hebben de munten met een roestborstel schoongemaakt.'

'Geen foto's gemaakt van de plek waar de kruik lag. En dan ook nog eens met de graafmachine gezocht naar meer kruikjes.'

Mista is geboren in Griekenland. En als ze kwaad is, moppert ze in het Grieks. Ze had het over blaka en ilifio. En daar bedoelde ze sufferd en domkop mee. De voorman van de bouwers haalde knorrig zijn schouders op. Ik denk dat hij liever uitzocht hoeveel geld de munten waard waren. Het was een man in het zwart. Zijn kleren, zijn haren, zelfs zijn ogen waren zwart. Jules liep met een grote boog om hem heen. Jules is altijd bang voor mannen in zwarte kleren.

De munten lagen op tafel in de wagen waar de bouwvakkers hun brood aten. Zo maar naast boterhamtrommels en thermoskannen.

'Vroeger hadden ze geen kluisjes', zei Mista. 'Ze verstopten hun geld vaak in de grond.' 'En als ze dan onverwacht stierven', zei ik, 'wist niemand meer waar de schat begraven was.'

De bouw van de schaatsfabriek werd stilgelegd. Ik haalde mijn Argusscoop uit de auto. Met dat wonderlijke apparaat kan ik bellen, internetten en nog veel meer. Deze keer gebruikte ik de Grondradar. Ik stelde hem in op metaal en zocht de omgeving af. Mista zette vlaggetjes op zeven plekken waar de Argusscoop piepte. Jules begon ondertussen met een eigen archeologisch onderzoek. Hij groef een stokstaartjeshol in de **FRIESE KLEI**. Mista vond een fietswiel, een hoefijzer en een zwaard. Maar belangrijker was dat ze bij het zevende vlaggetje weer een kruikje vond.

In de wagen van de bouwvakkers maakten we het voorzichtig open. We hielden onze adem in toen er een armband, oorbellen en een halskettinkje uitrolden.

Voorbeeldpagina's groep 5 t/m 8

Het thema starten

Authentieke bron

Een thema start met een authentieke bron: een bijzondere persoon, gebeurtenis of bijzonder voorwerp. Door de authentieke bron maken de kinderen kennis met de lesstof van het thema.

Ontdekvraag

De ontdekvraag waar de lessen 1, 2 en 4 mee starten, prikkelt de nieuwsgierigheid van kinderen en activeert voorkennis.

Groep 5, lesboek

thema 3 – Stampvolle steden en droge voeten

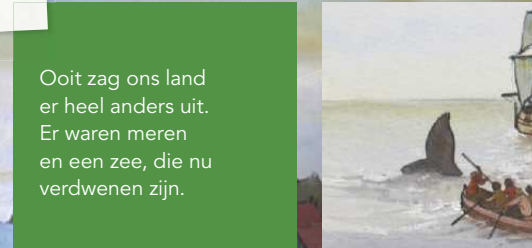
👑 tijd van ontdekkers en hervormers 👑 tijd van regenten en vorsten

les 1 – Het lage land

Waarom overstromde het land?

Ooit zag ons land er heel anders uit. Er waren meren en een zee, die nu verdwenen zijn.

Storm in De Rijk

Nu ligt het dorp De Rijk veilig midden op het land. In de tijd van ontdekkers en hervormers was dat niet zo. Het lag op het Schermereiland. Tussen grote meren die verbonden waren met de zee. Veel mannen verdienden de kost als visser. Ze voeren zelfs naar open zee om walvissen te vangen. Maar als het stormde werd het dorp bedreigd...

Dit kan niet langer

Aan het eind van het tijdvak kwamen de burgemeester van Amsterdam en een paar rijke kooplieden bij elkaar. Dit kon zo niet langer. Ze besloten dat de gevaarlijke meren drooggelegd moesten worden. Niet alleen fijn voor De Rijk, maar ook voor de veiligheid van Amsterdam.

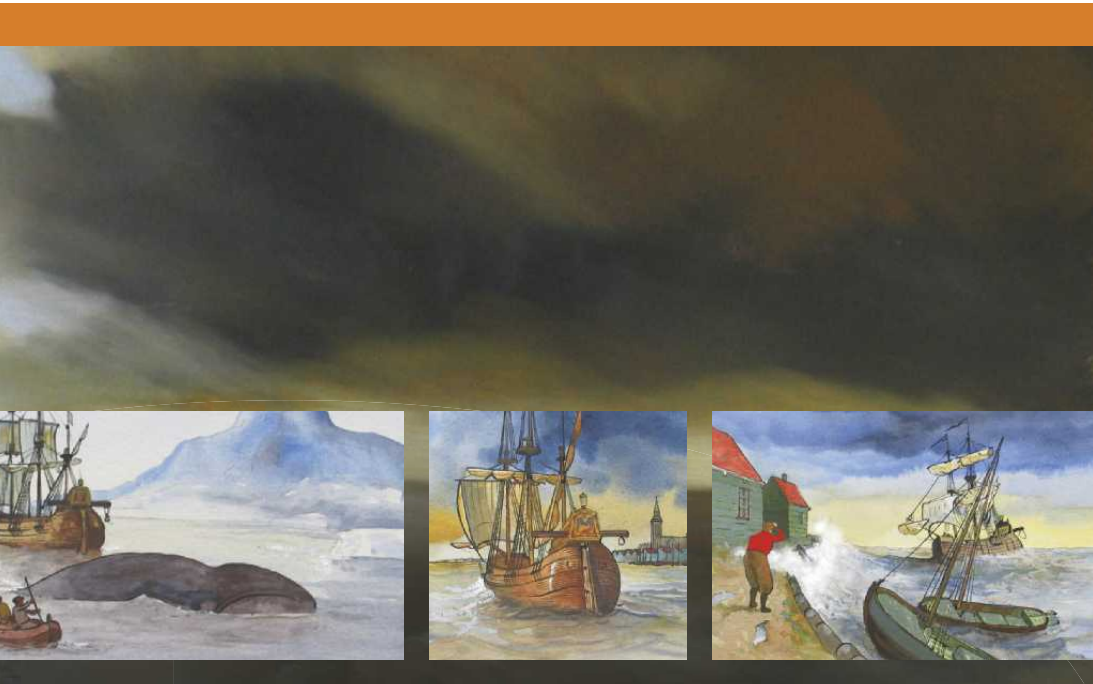
44

1

500

Het water van de meren en de zee bedreigde de bewoners van ons land...

Wat nu?

Maar hoe moesten ze dat doen? Je kunt niet zomaar het water uit een meer weg laten lopen. En hoe moet het dan met de visserij? De mannen uit De Rijk wilden wel blijven vissen. Zelfs als het water hun dorpen bedreigde...

Man uit De Rijk

Er kwam uiteindelijk een oplossing. En het leuke was dat er zelfs een man uit De Rijk aan meewerkte. Zijn vader was timmerman en molenmaker en van hem leerde hij het beroep. Kennis van molens maken was namelijk handig bij het droogleggen van de meren. De Rijkenaars waren trots op hem!

45

1000

1500

1600

1700

1800

1900

1950

NU

Voorbeeldpagina's groep 5 t/m 8

Heldere structuur in lesboek

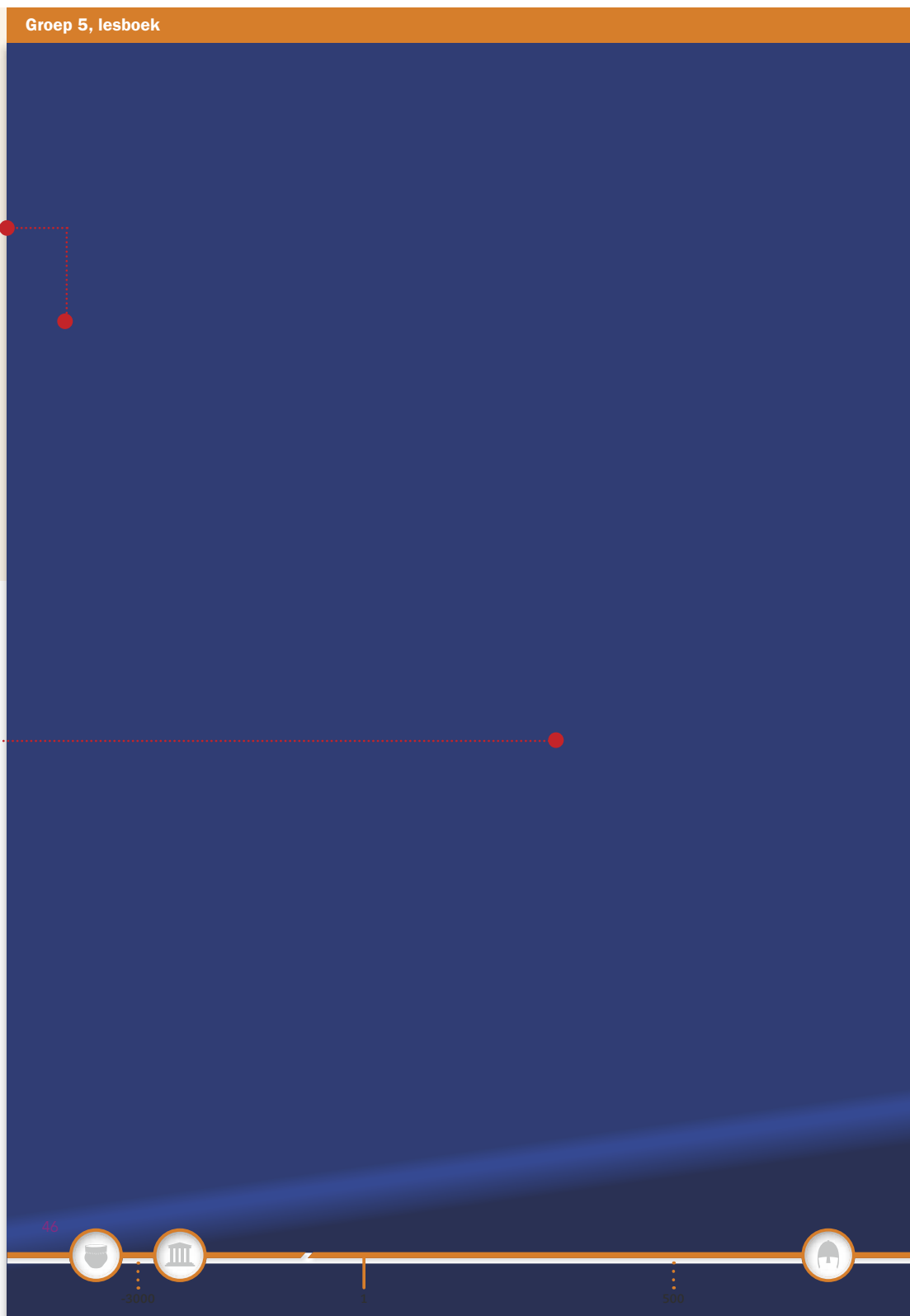
Navigatie

De heldere navigatie met genummerde blokjes in het lesboek en werkboek biedt houvast.

Boeiende lesstof

De teksten lezen als een boeiend verhaal en motiveren om door te lezen.

Groep 5, lesboek

3

Slim?

Het veenland was moerassig. De turfstekers haalden het stevige veen eruit en lieten dat opdrogen. Wat bleef er dan over? Juist.

Water. Eerst konden de turfstekers dat kwijt in kanalen en sloten. Maar er ontstonden al snel enorme plassen, waarvan de bodem lager was

- * dan de zeespiegel. Het **Beemstermeer** en het
- * **Purmermeer** waren daar een voorbeeld van.

turf

4

Dreiging van alle kanten

Als je deze kaart bekijkt, zie je het probleem. De bewoners van Noord-Holland werden van alle kanten bedreigd door het water. Noord-Holland werd ingesloten door de Noordzee en de Zuiderzee. De turfstekers hadden het land afgegraven, waardoor het heel laag lag. Er was nu meer water dan land. Als het stormde, overstromde het land en werden de meren groter...

ingesloten tussen de Zuiderzee en de Noordzee

Beeld en tekst

De afbeelding bij elk tekstblokje visualiseert de begeleidende tekst. Dit vergroot het begrip van de lesstof.

Begrippen

Argus Clou zet bij de belangrijke begrippen in elke les een kruisje. Elke les eindigt met een overzicht van de 'door Argus Clou' aangekruiste begrippen.

Om te onthouden

- * de veenaafgraving
- * de turf
- * de brandstof
- * **het Beemstermeer**
- * **het Purmermeer**

47

1000

1500

1600

1700

1800

1900

1950

NU

Heldere structuur in werkboek

Heldere structuur

De opdrachtblokjes in het werkboek zien er hetzelfde uit als de lesblokjes in het lesboek. Door deze heldere structuur kunnen kinderen de opdrachten zelfstandig maken.

Groep 5, werkboek

thema 3 – Stampvolle steden en droge voeten

👑 tijd van ontdekkers en hervormers 👑 tijd van regenten en vorsten

les 1 – Het lage land

1

Hoe komt dat land zo laag?

Vul de goede woorden in.

De Lage Landen..... is een andere naam voor Nederland.

Oude plantenresten zijn *veen*..... De bewoners groeven dit af.

Zo ontstonden er *veenafravingen*.....

2

Goede handel

2a Wat is de goede omschrijving van turf? Kruis het goede antwoord aan.

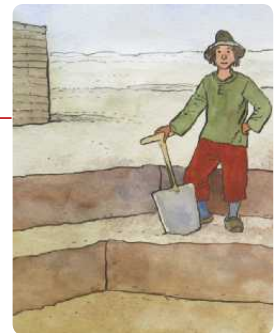
- Turf is gedroogde blokken veen.
- Turf is de oude plantenresten in de bodem.
- Turf is een ander woord voor moeras.

2b Wie zegt wat? Trek lijnen.

Ik graaf het veen af om turf te verkopen

Ik verwarm mijn huis met turf.

2c Bekijk de tekening van de turfsteker in je lesboek. Zou jij dit werk willen doen? Leg uit.

eigen antwoord.....

40

-3000

1

500

Differentiatie

De c-vragen zijn verdiepende vragen die ingezet kunnen worden voor tempodifferentiatie.

3

Slim?

3a Door het afgraven van het veen ontstonden er grote plassen. Schrijf de namen van twee plassen op.

1 *Purmermeer*.....

2 *Beemstermeer*.....

3b Wat gebeurde er eerst? Wat gebeurde daarna? Zet de zinnen in de goede volgorde. Zet de nummers 1 tot en met 3 ervoor.

2. Er bleef water over.

1. Turfstekers haalden het stevige veen uit het veenland.

3. Het Beemstermeer en het Purmermeer ontstonden.

4

Dreiging van alle kanten

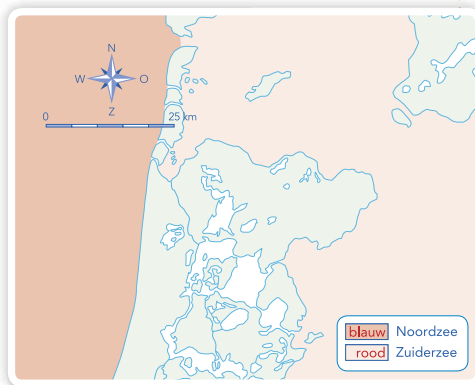
4a Schrijf de woorden op de goede plek. Kies uit: **groter** – **overstromingen** – **laag** – **storm**.

Noord-Holland lag erg *laag*..... door het turfsteken.

Bij *storm*..... waren er regelmatig *overstromingen*.....

De meren werden daardoor *groter*.....

4b Je ziet een kaart van Noord-Holland. Kleur de Noordzee blauw. Kleur de Zuiderzee rood.

4c Bedenk een oplossing voor de overstromingen in Noord-Holland.

eigen antwoord, bijvoorbeeld:.....

dijken aanleggen of het land.....

verhogen.....

41

1000

1500

1600

1700

1800

1900

1950

NU

Voorbeeldpagina's groep 5 t/m 8

Overzichtelijke handleiding

Overzicht

Elke les start met een overzicht van de lesdoelen, doelwoorden, benodigde materialen en voorbereiding, zodat u weet wat u kunt verwachten.

Weinig voorbereidingstijd

De handleiding laat in één oogopslag het lesverloop zien. In de handleiding staan de pagina's uit de les- en werkboeken afgebeeld. De korte, actiegerichte teksten in de handleiding maken het mogelijk om al lezende les te geven, na een beperkte voorbereidingstijd. Handig voor invallers!

Groep 5, handleiding

LESDOELEN

De kinderen kunnen:

- benoemen dat turf nodig was als brandstof in de stad.
- omschrijven dat turf in Nederland vooral gewonnen werd door laagveen af te steken.
- de gevolgen van dit afsteken beschrijven: er ontstonden grote plassen, die door stormen steeds groter werden.
- twee voorbeelden geven van deze door veenaufgravingen ontstane plassen.
- noemen dat mensen regelmatig te maken kregen met overstromingen: vanwege de plassen en ook vanwege de zee.

DOELWOORDEN

- het Beemstermeer
- de brandstof
- het Purmermeer
- de turf
- de veenaufgraving

MATERIALEN

Een kaart van Nederland.

VOORBEREIDING

Opzoeken waar De Rijk ligt op de kaart.

STAP Introduceren

- 1 Lees de ontdekvraag voor. Bekijk de afbeeldingen van Storm in de Rijk. Laat de kinderen in tweetallen vertellen wat ze zien. Bespreek het vervolgens kort klassikaal. Benoem minimaal de houten huizen en de constante dreiging van het water, verbeeld in de illustraties. Vraag: *Hoe zal dat voor de mensen geweest zijn om te leven met overstromingen? Als je aan overstromingen gewend bent, is het dan minder erg? Wat zou er gebeuren als in jouw huis het water in de woonkamer zou stromen?*
- 2 Vertel: *In dit thema gaan we kijken naar wat de Nederlanders gedaan hebben en nog steeds doen om het water buiten hun huizen te houden.* Lees de teksten onder aan de pagina met de kinderen.

thema 3 – Stampvolle steden en droge voeten les 1 – Het lage land

LESBOEK

thema 3 – Stampvolle steden en droge voeten

👑 tijd van ontdekkers en hervormers 🏰 tijd van regenten en vorsten

les 1 – Het lage land

Waarom overstroemde het land?

Ooit zag ons land er heel anders uit. Er waren meren en een zee, die nu verdwenen zijn.

Storm in De Rijk

Nu ligt het dorp De Rijk veilig midden op het land. In de tijd van ontdekkers en hervormers was dat niet zo. Het lag op het Schermereiland. Tussen grote meren die verbonden waren met de zee. Veel mannen verdienden de kost als visser. Ze voeren zelfs naar open zee om walvissen te vangen. Maar als het stormde werd het dorp bedreigd...

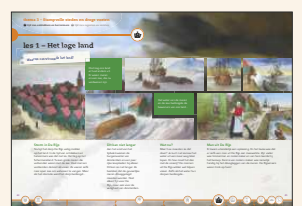
Dit kan niet langer

Aan het eind van het tijdvak kwamen de burgemeester van Amsterdam en een paar rijke kooplieden bij elkaar. Dit kon zo niet langer. Ze besloten dat de gevaarlijke meren drooggelegd moesten worden. Niet alleen fijn voor De Rijk, maar ook voor de veiligheid van Amsterdam.

44

500

Lesboek pagina 42-43

Het water van de meren en de zee bedreigde de bewoners van ons land...

Wat nu?
Maar hoe moesten ze dat doen? Je kunt niet zomaar het water uit een meer weg laten lopen. En hoe moet het dan met de visserij? De mannen uit De Rijk wilden wel blijven vissen. Zelfs als het water hun dorpen bedreigde...

Man uit De Rijk
Er kwam uiteindelijk een oplossing. En het leuke was dat er zelfs een man uit De Rijk aan meewerkte. Zijn vader was timmerman en molenmaker en van hem leerde hij het beroep. Kennis van molens maken was namelijk handig bij het droogleggen van de meren. De Rijkenaars waren trots op hem!

Extra informatie

In de oranje blokjes staat een aanvullende instructie voor het verbreden of verdiepen van de lesstof. Hiermee kunnen de lessen nog boeiender gemaakt worden.

STAP Lezen en verwerken

Laat de kinderen op de kaart van Nederland zien waar De Rijk ligt. Kunnen ze zich voorstellen dat De Rijk op een eiland lag? Bekijk samen hoeveel land er droog gemaakt is in de loop van de jaren.

Verbreiding
Vraag de kinderen of zij denken dat we in Nederland nog steeds wel eens last hebben van overstromingen? Laat kinderen eventueel vertellen over hun ervaringen hiermee.

STAP Lezen en verwerken

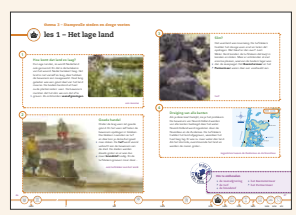
Verdieping
Denkvraag: *Vissers deden veel moeite om op zee een walvis te vangen. Waarom?* [Een walvis betekende heel veel voedsel, omdat het zo'n groot dier is.]

Verdieping
Denkvraag: *Hoe zouden ze het water uit De Rijk weggekregen hebben?* [Met molens.] Laat de kinderen vrij filosoferen over het antwoord. U hoeft het antwoord niet per se te geven. In les 2 krijgen de kinderen het antwoord op deze vraag.

Taalsteun
Wie worden bedoeld met de Rijkenaars? [De mensen die in De Rijk woonden.]

Lesboek pagina 44-45

Werkboek pagina 42-43

Voorbeeldpagina's groep 5 t/m 8

Afwisselende les: mysterieles

Mysterie oplossen

Samen met de klas leest u de introductie bij het mysterie.

Groep 5, lesboek

thema 3 – Stampvolle steden en droge voeten

👑 tijd van ontdekkers en hervormers 🏰 tijd van regenten en vorsten

les 3 – Klap van de molen

Al maandenlang werkt Jan Adriaanszoon mee aan een belangrijk plan. Hij controleert of alles wel goed gaat. Zijn assistent Douwe helpt hem. Maar dan gebeurt er iets vreselijks...

Grond tekort!

Kooplieden en bestuurders uit de stad Amsterdam maakten zich zorgen. De bevolking in de stad groeide snel. Elk jaar kwamen er meer mensen bij. Die hadden voedsel nodig.

- * Graan en melk kwamen van **landbouwgrond** om de stad heen. Maar er waren meer weilanden en akkers nodig. Dat was een groot probleem.
- * water. De **Beemster** was eerst een klein riviertje, nu een enorm meer. En het werd steeds groter. De bestuurders besloten: het Beemstermeer moest land worden.

A

G

Jan Adriaanszoon ging ook naar Frankrijk en Duitsland om daar advies te geven over het droogleggen van land.

'Meneer Adriaanszoon! Hoort u mij? O nee, mijn meester heeft een klap van een molenwiek gehad. Nu praat hij alleen maar onzin! En het plan moet zo snel mogelijk terug naar het stadsbestuur. Wat nu? Laat ik goed kijken wat er op de werktafel ligt. Wat een vreemde papieren. Wat betekent dit allemaal?'

52

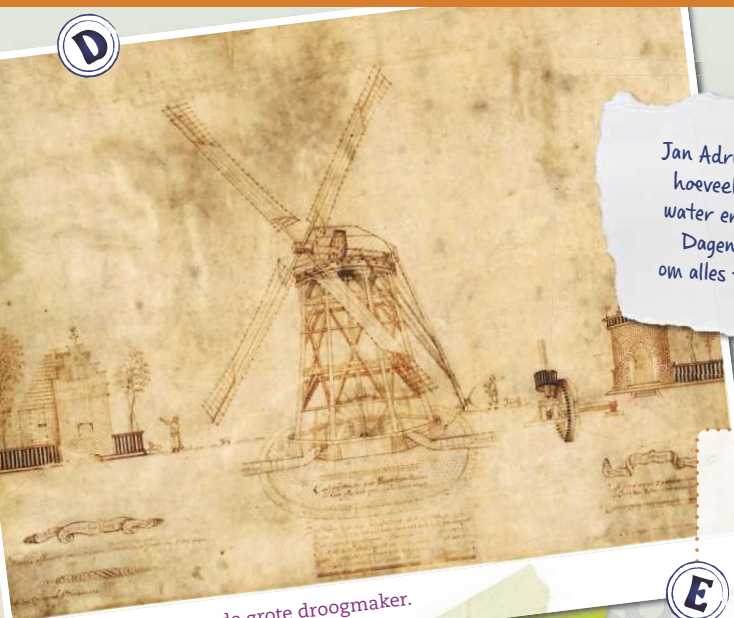

-3000

1

500

D

Het ontwerp van de grote droogmaker.

Jan Adriaanszoon berekende hoeveel regen er viel. En hoeveel water er moest worden weggepompt. Dagen zat hij in zijn roeibootje om alles te onderzoeken.

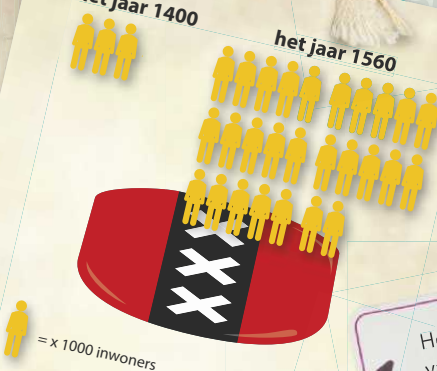
Het plan

Het Beemstermeer was heel groot en diep. Als je eromheen wilde lopen, was je een dag bezig. Er waren al eerder meertjes drooggelegd. Zoals het Achtermeer bij Alkmaar. Maar dat was veel kleiner! Als het zou lukken, zou er veel vruchtbare grond komen. En die grond was veel geld waard. Vijftien rijke mannen besloten het droogmaken van het Beemstermeer te betalen. Ze gingen op zoek naar iemand die het plan kon controleren. Dat werd Jan Adriaanszoon uit De Rijp.

E**B**

het jaar 1400

het jaar 1560

Het aantal inwoners van Amsterdam.
* Het **gewest Holland** was het dichtstbevolkte gebied van Nederland.

Bronnen

In het lesboek staan bronnen die nodig zijn om de vragen in het werkboek te kunnen maken.

Voorbeeldpagina's groep 5 t/m 8

Mysterieles oplossen, keuze uit 2 routes:

Puzzelroute

Kies op welke wijze de kinderen de lesstof verwerken: door het volgen van de puzzelroute (alle kinderen behalen hetzelfde resultaat) of...

Groep 5, werkboek

thema 3 – Droge voeten en stampvolle steden

tijd van ontdekkers en hervormers tijd van regenten en vorsten

les 3 – Klap van de molen

Hoe moet dat verder? Help jij om de papieren van Jan Adriaansoon weer in orde te maken? Maak de puzzels en vul de goede letters in.

1

A

Lees bron A en E. Bekijk bron B. Vul de goede woorden in de puzzel in.

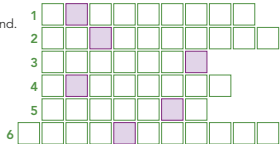
- 1 In deze stad groeide de bevolking snel.
- 2 Zij maakten zich zorgen.
- 3 Er was niet genoeg ...
- 4 Dit was eerst een klein riviertje.
- 5 Het dichtstbevolkte deel van Nederland.
- 6 In een dag liep je eromheen.

B

E

De letters in de gekleurde hokjes vormen van boven naar beneden een woord. Welk woord lees je?

1 .....
2 .....
3 .....
4 .....
5 .....
6 .....

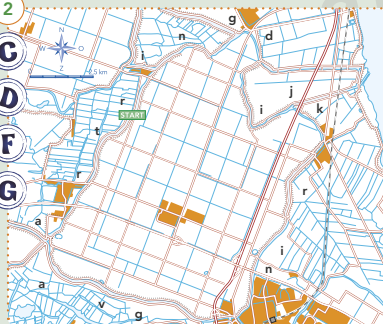
2

C

D

F

G

Lees bron F. Bekijk bron C, D en G. Hier zie je een kaartje van de Beemster nu. Kun je nog zien dat het ooit een meer was? Kleur op het kaartje met blauw waar vroeger water was. Trek een lijn om het meer. Begin bij 'start' en ga naar boven. Je komt letters tegen. Die letters vormen twee woorden. Schrijf de woorden op.

2 .....
3 .....

3

G

H

I

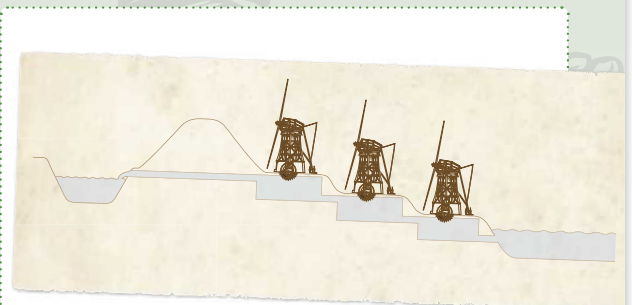
Lees bron H. Bekijk bron G en I. Het meer is geen meer meer. Het naambordje moet veranderd worden. Help je mee?

Oude naam:

4 .....

Nieuwe naam:

.....

Oplossing

Vul de woorden uit opdracht 1, 2 en 3 in. Dan kan Douwe het plan snel naar het stadsbestuur brengen!

Om het meer droog te maken, zijn er 43 1 ..... nodig.

Eerst moet er een 2 ..... worden aangelegd.

Daarnaast komt de 3 .....

Drie molens op een rij kunnen het 4 ..... op

diepe plekken leegpompen.

46

-3000

1

500

1000

1500

1600

1700

1800

1900

1950

NIJ

47

Creatieve route

... door het volgen van de creatieve route (alle kinderen voeren zelfstandig een doe-opdracht uit aan de hand van een duidelijk stappenplan). Kinderen presenteren een individueel resultaat.

Groep 5, werkboek

thema 3 – Droge voeten en stampvolle steden

👑 tijd van ontdekkers en hervormers   👑 tijd van regenten en vorsten

Klap van de molen

les 3

Hoe moet het verder? Help de assistent en maak het plan af, zodat je het aan het stadsbestuur kunt laten zien!

Wat ga ik doen?

Je gaat een plan maken voor het droogleggen van het Beemstermeer. Dat plan ga je laten zien aan het stadsbestuur.

Hoe ga ik het doen?

Je leest de bronnen. Je geeft antwoord op de vragen. Als je de vragen beantwoord hebt, maak je het plan af. Je kunt het dan aan het stadsbestuur laten zien.

Ik doe mijn werk

Lees bron A. Bekijk bron C. Waarom is het nodig dat het Beemstermeer wordt drooggelegd?

.....

Bekijk bron C. Je ziet de kaart van bron C ook op de pagina hiernaast. Kleur op de kaart het gebied dat land moet worden groen.

Lees bron E en I. Waarom is het slim dat het stadsbestuur geld voor dit plan geeft?

.....

Lees bron D, F en G. Maak op een papier een tekening van de manier waarop het meer wordt drooggelegd. Hiernaast zie je het begin van het plan. Maak het af

Dit gebruik je

- gum
- kleurpotloden
- pen
- potloden
- vel papier

Geachte stadsbestuur,

Dis is ons plan om van het Beemstermeer een stuk vruchtbaar land te maken. Dat is nodig omdat:

.....

Het plan kost veel geld. Maar u kunt uw geld makkelijk terugverdienen, want:

.....

Dit is het gebied dat straks land wordt.

Op mijn tekening ziet u hoe het meer wordt droog gemaakt.

Ik kijk mijn werk na

Omcirkel je antwoord.

Kon je het plan makkelijk invullen? ja / nee

Zijn je tekeningen duidelijk? ja / nee

Denk je dat het stadsbestuur je plan goed vond? ja / nee

Waarom? .....

54

55

1

500

1000

1500

1600

1700

1800

1900

1950

NU

Voorbeeldpagina's groep 5 t/m 8

Kijkplaat

Herontdekken

In de kijkplaat herontdekken de kinderen de lesstof aan het einde van ieder thema.

Groep 7, lesboek

thema 4 - Rijke regenten, arme burgers

les 5 - Kijkplaat

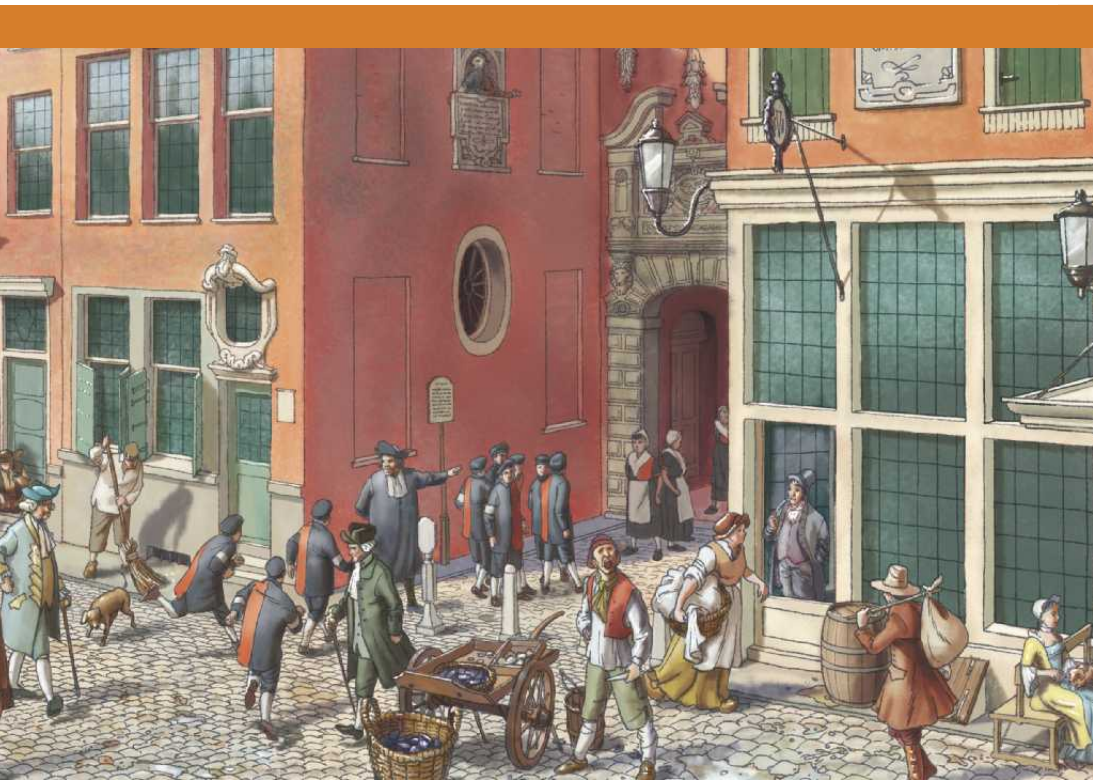

-3000

1

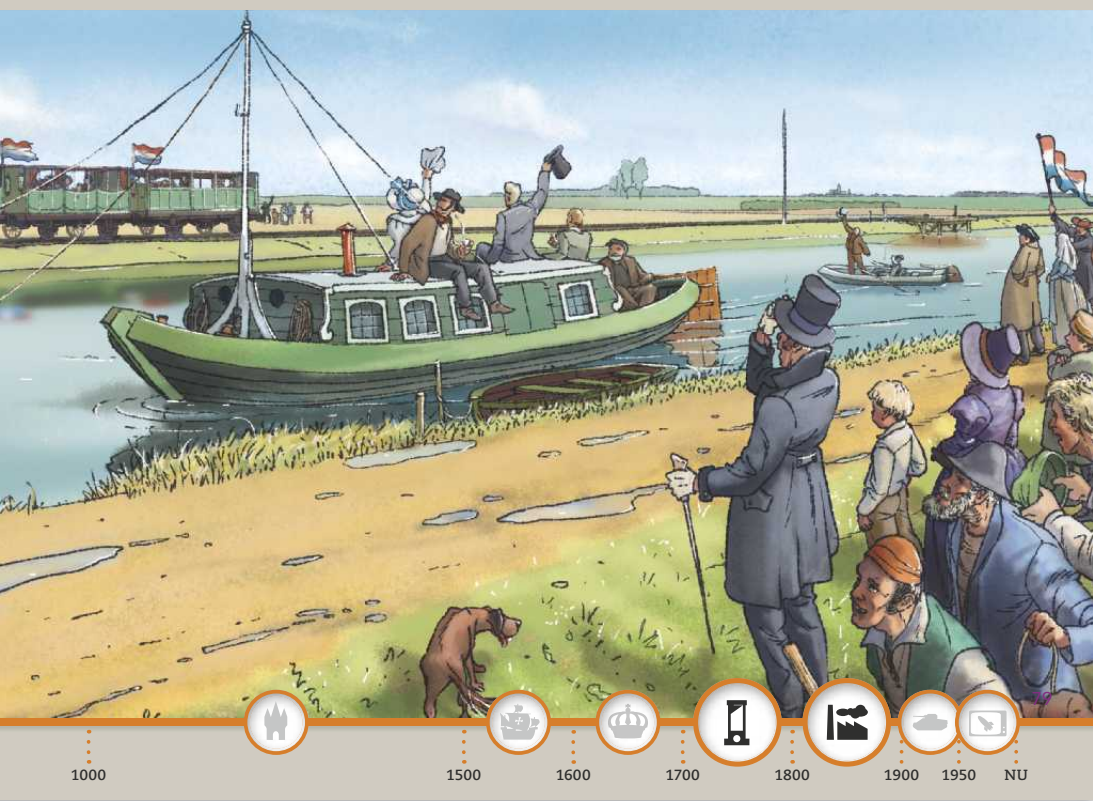
500

Aanwijzingen

In de handleiding vindt u informatie en vragen waarmee de kijkplaat klassikaal besproken kan worden.

Voorbeeldpagina's groep 5 t/m 8

Kijkplaatles verwerken, keuze uit 2 routes:

Kijkroute

U kiest op welke wijze de kinderen de lesstof van een thema herhalen: door in de kijkroute een aantal vragen te beantwoorden over de belangrijkste lesdoelen...

Groep 7, werkboek

thema 4 – Rijke regenten, arme burgers

les 5 – Kijkplaat

1

Rijke regenten

Je ziet hier een regent met zijn familie. In de achttiende eeuw hadden regenten een luxe levensstijl. Ze vonden het deftig om Frans te praten en kochten dure huizen. Trek een lijn tussen de twee delen die samen een zin vormen.

In de 18e eeuw werd de republiek bestuurd door

Willem IV was hoofd van

Regenten behielden hun macht

Regenten werden rijk

rijke regenten.

door huwelijkspolitiek en ze gaven elkaar goed betaalde banen.

door de handel in aandelen.

het leger en hij benoemde ambtenaren.

2

Heel rijk en heel arm

In de achttiende eeuw was het verschil tussen arm en rijk groot. De Kalverstraat op de kijkplaat laat dat goed zien. Vul de woorden op de goede plek in. Kies uit: het grauw – armoedecyclus – kwart – bedeling.

Arme mensen werden in die tijd ..... genoemd.

Een vorm van armenzorg was ..... ; armen kregen gratis eten,

medicijnen en wat geld van de rijken of de kerk. Een .....

van alle Amsterdammers kreeg in die tijd te maken met een vorm van armenzorg.

Als je arm was, waren je kinderen ook arm en hun kinderen ook weer.

Dat heet de .....

3

Maatregelen

3a Koning Willem I nam maatregelen om zijn land rijker te maken. Welke twee maatregelen zie je op de onderste kijkplaat? Vul aan.

Hij liet ..... en .....

Welke twee maatregelen nam hij nog meer?

Hij liet ..... en .....

3b Welke huidige drie landen vormden in de 19e eeuw het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden?

3c Nederland was in de tijd van burgers en stoommachines een veel groter koninkrijk dan nu. Men sprak er twee talen. Welke talen waren dat?

4

Koning van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden

Wat gebeurde er eerst? Wat gebeurde daarna? Zet de zinnen in de goede volgorde. Zet de nummers 1 tot en met 6 ervoor.

... Willem II wordt de nieuwe koning van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden.

... Het zuiden van het land verzet zich, omdat Willem I volgens hen het noorden voortrekt. Het zuiden wil een eigen staat en een eigen koning.

... Willem I stuurt het leger naar het zuiden om de opstand te stoppen.

... Willem I, de eerste koning van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden, wil zijn land rijker maken.

... Het Franse leger helpt de opstandelingen, waardoor het zuiden wint.

... Willem I doet afstand van de troon, omdat hij teleurgesteld is in zijn volk en Zuid-Nederland verloren heeft.

70

-3000

1

500

1000

1500

1600

1700

1800

1900

1950

NIJ

71

Creatieve route

... of door het zelfstandig uitvoeren van een doe-opdracht, waarmee de kinderen de belangrijkste doelen uit het thema herhalen.

Groep 7, werkboek

thema 4 - Rijke regenten, arme burgers

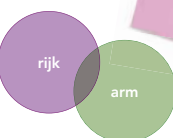
Kijkplaat

les 5

In de tijd van pruiken en revoluties en de tijd van burgers en stoommachines waren er heel veel heel arme mensen. Andere mensen waren juist heel erg rijk. De verschillen ga je opschrijven. Wat hoort bij wat?

Wat ga ik doen?

In de achttiende en negentiende eeuw was het verschil tussen arm en rijk goed zichtbaar. Je gaat deze verschillen in een schema zetten. Een schema is een hulpmiddel om informatie zichtbaar en duidelijk te maken. Daardoor kun je informatie beter begrijpen en onthouden. Het schema dat je gebruikt, ziet er zo uit. Dit heet een vendiagram.

Dit gebruik je
• pen of potlood

Hoe ga ik het doen?

Je gaat eerst kijken wat bij rijk of arm hoort. Kruis de mensen aan die rijk waren.

Willem IV was de baas van het leger en benoemde ambtenaren.

Kinderen in een weeshuis.

Een kwart van de inwoners van Amsterdam kreeg een vorm van armenzorg.

Mensen die een buitenhuis hadden.

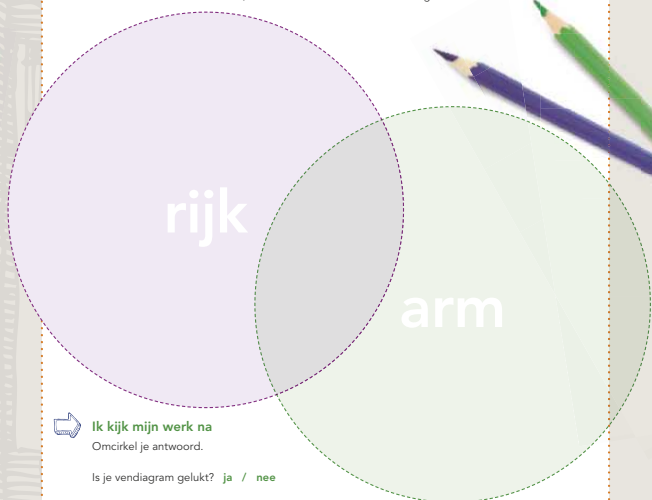
De regent die de stad bestuurde.

Mensen die gebruikmaakten van de bedeling.

Ik doe mijn werk

Bekijk de kijkplaat en denk aan wat je hebt geleerd in de vorige lessen. Schrijf woorden en zinnen die bij 'rijk' horen in de cirkel waar 'rijk' in staat. Schrijf woorden en zinnen die bij 'arm' horen in de andere cirkel. Past het een beetje bij allebei? Schrijf het woord of de zin in het middelste stuk, waar beide cirkels over elkaar heengaan.

Ik kijk mijn werk na

Omcirkel je antwoord.

Is je vendiagram gelukt? ja / nee

Heb je meer gevonden bij rijk of bij arm? .....

Denk je dat er in die tijd meer rijke of arme mensen waren? .....

Waarom? .....

Vind je dat het verschil tussen arm en rijk toen groter was dan nu? ja / nee

Waar zie je dat aan? .....

74

-3000

1

500

1000

1500

1600

1700

1800

1950

NU

75

Voorbeeldpagina's groep 5 t/m 8

Samenvatting en begrippen

Samenvatting

Elk thema eindigt met een samenvatting.

Ook is hier de betekenis van alle begrippen uit het thema opgenomen.

Groep 5, lesboek

Begrippen

les 1 – Het lage land

- veenaafgraving** ..... Een veenaafgraving is de afgegraven bodem van een moeras, die bestaat uit oude plantenresten.
- de turf** ..... Turf is een brandstof van gedroogd veen, dat bestaat uit samengeperste dode moerasplanten.
- de brandstof** ..... Brandstof is een stof die wordt verbrand om warmte te geven.
- het Beemstermeer** ..... Het Beemstermeer is een meer in Noord-Holland dat is ontstaan door het uitgraven van veen.
- het Purmermeer** ..... Het Purmermeer is een meer in Noord-Holland dat is ontstaan door het weggraven van veen.

les 2 – Strijd tegen water

- de terp/wierde** ..... Een terp of wierde is een heuvel waarop mensen bescherming tegen hoog water zochten.
- de polder** ..... Een polder is een stuk land tussen dijken op een plaats waar vroeger water was.
- de watermolen** ..... Een watermolen wordt gebruikt om het water uit de polder te pompen.
- pompen** ..... Als je iets pompt, gebruik je een apparaat om ergens iets uit te zuigen.
- inpolderen** ..... Inpolderen betekent dat je dijken rond een meer legt om het daarna droog te leggen. Je maakt een polder.

les 3 – Klap van de molen

- de landbouwgrond** ..... Landbouwgrond is de aarde waarop de boeren werken.
- de Beemster** ..... De Beemster was een klein riviertje in Noord-Holland, dat later een groot meer werd.
- het gewest Holland** ..... Het gewest Holland was een deel van Nederland met een eigen bestuur.
- Jan Adriaanszoon Leeghwater** ..... Jan Adriaanszoon Leeghwater controleerde het droogleggen van het Beemstermeer.
- de ringdijk** ..... Een ringdijk is een dijk om een polder.
- de ringvaart** ..... Een ringvaart is een kanaal langs een ringdijk.

les 4 – Wonen aan het water

- de koopman** ..... Een koopman verdient zijn geld met het kopen en verkopen van spullen.
- de stadsuitbreiding** ..... Een stadsuitbreiding is het steeds groter worden van de stad.
- de grachtengordel** ..... De grachtengordel in Amsterdam bestaat uit de Herengracht, de Prinsengracht en de Keizersgracht.
- het herenhuis** ..... Een herenhuis is een groot en luxe huis dat rijke mensen aan de gracht in Amsterdam bouwden.
- het pakhuis** ..... Een pakhuis is een gebouw waar spullen in worden bewaard, voordat ze worden verkocht.

Huiswerk

‘Om te onthouden’ is ook als kopieerblad beschikbaar om mee naar huis te geven ter voorbereiding op de toets.

Voorbeeldpagina's groep 3 en 4

Verhaalplaten zorgen voor herkenning

Voorkennis

De ontdekvraag activeert voorkennis.

Groep 3, lesboek

thema 3 – lekker is duur

les 2 – een schip van ver

kwam al het eten van hier?

het is druk in de haven.
er komt net een schip aan.
het komt uit een ver land.

dirk is in
de haven.
hij zoekt werk.
hij wil geld
voor brood.

dirk pakt een zak.
hij neemt de zak op zijn rug.
die is wel zwaar, zeg.

26

27

Praten of doen

Behandel de ontdekvraag door een groepsgesprek of een korte groepsactiviteit.

Groep 3, handleiding

STAP Introduceren

Les 2 gaat over eten toen en nu. Laat het lesboek en het werkboek nog dicht.

De ontdekvraag is: kwam al het eten van hier?

Vertel de kinderen dat ze in deze les gaan leren over eten en waar het toen en nu vandaan komt. En hoe kwam dat eten toen hier? En nu?

Didactische aanwijzing

De introductie op les 1 kunt u op twee manieren aanbieden aan de kinderen. U kiest voor route 1 (Samen praten) of voor route 2 (Samen doen).

Didactische aanwijzing

Woorden uit de woordenschat staan vetgedrukt. In het taalkatern vindt u uitleg over taaldidactiek; hoe u woorden uitlegt aan kinderen.

Kies één van onderstaande routes voor het vervolg van de inleiding. Kies uit route 1 route 2

Route 1: Samen praten

Begin met een korte inleiding:

- Vertel wat er gebeurt als je Indonesisch eet als je dat niet gewend bent. Tijdens het eten lijkt het alsof je mond in brand staat.
- Weet iemand hoe dit kan gebeuren? (leg uit dat er scherpe Indonesische kruiden in het eten zitten. Indonesië is een land ver weg.)

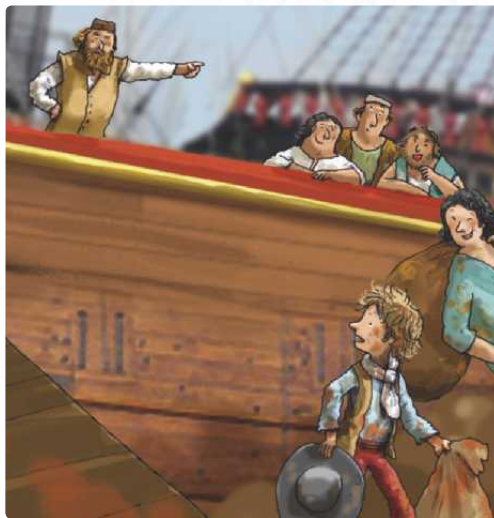
Route 2: Samen doen

Laat het eten zien dat de kinderen hebben meegenomen en dat u zelf heeft meegenomen.

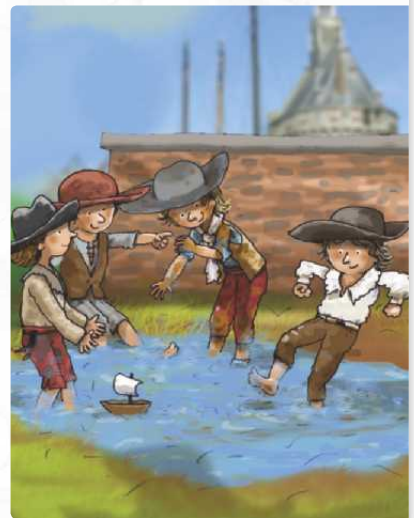
- Kennen de kinderen alle etenswaren? Geef indien nodig uitleg.
- De kinderen vertellen uit welk land het eten komt dat ze hebben meegenomen.
- Laat de kinderen wat eten proeven (indien van

de zak scheurt.
wat valt eruit?
stokjes.
ze zijn bruin.

dirk is erg vies.
de man van het schip
is boos.
dirk gaat snel weg.

dirk heeft geen werk meer.
maar wel lol.
in het water met zijn vrienden.

STAP Lezen, kijken en verwerken

Kaneel in de haven

Vertel: Ik ga een verhaal voorlezen over het halen van etenswaren uit verre landen. Kijk maar mee in je lesboek. De plaatjes gaan over het verhaal.

Didactische aanwijzing
Opmerking bij de platen in het lesboek: in werkelijkheid legden grote schepen als deze niet aan in de haven van Amsterdam. De schepen werden in Amsterdam gebouwd en daarna naar de rede van Texel getrokken. Daar werden ze bemonsterd en voeren ze uit. Vanuit Amsterdam voeren alleen kleinere schepen uit.

(Laat de kinderen het lesboek openen op pagina 24-25.)

Vandaag is het erg druk in de haven. Er is net een schip aangekomen uit een heel ver land, dat **Indië** heet. Het schip heet De Vrede.

Dirk is ook in de haven. Hij wil graag wat geld verdienen. Het liefst zou Dirk op een schip willen werken. Hij droomt ervan om veel van de **wereld** te zien. Om naar verre landen te varen en nieuwe dingen te ontdekken. Maar Dirk is pas tien jaar. En dat is te jong om op een **schip** te mogen werken.

Gelukkig hebben ze in de haven vaak baantjes. Er is altijd wel iets weg te brengen of te **sjouwen**.

Dirk wringt zich tussen schreeuwende mannen door naar de loopp plank van het schip.

Voorleesverhaal

In de handleiding staat het voorleesverhaal dat aansluit bij het lesboek.

Voorbeeldpagina's groep 3 en 4

Opdrachten bij verhaalplaten

Werkboek

De kinderen verwerken de lesstof door het beantwoorden van vragen in het werkboek.

Groep 3, werkboek

thema 3 – lekker is duur

les 2 – een schip van ver

1 hoe kwam het eten hier?
kruis aan.

26

2 welk eten kwam
toen van ver?
zet een kring.

peper

kaneel

melk

brood

27

Zelfstandig of klassikaal

Heldere iconen maken duidelijk welke werkvormen gebruikt kunnen worden. Hierdoor kunnen kinderen indien gewenst ook zelfstandig aan de slag.

thema 3 – lekker is duur

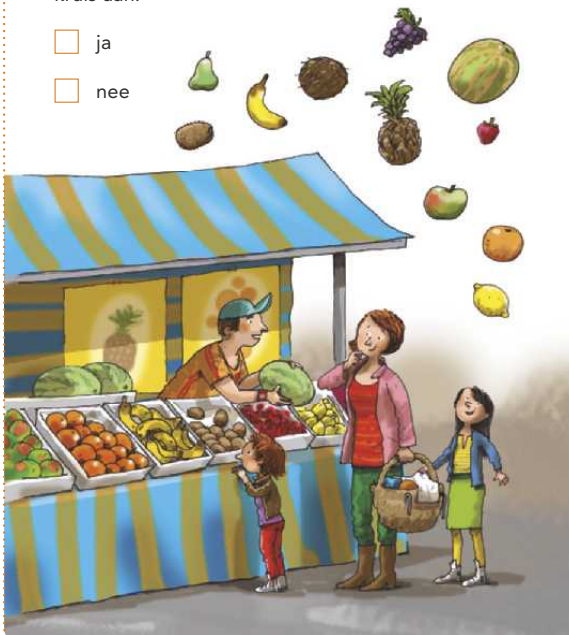

les 2 – een schip van ver

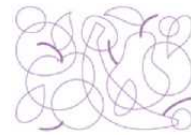

3 komt ons eten soms van ver?
kruis aan.

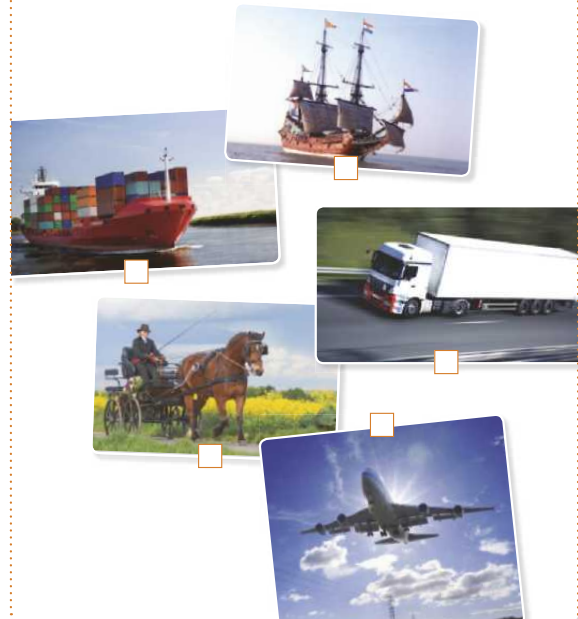
- ja
 nee

28

4 hoe komt ons eten hier?
kruis aan.

29

Informatie

Meer weten over Argus Clou Geschiedenis?

Bent u overtuigd van Argus Clou Geschiedenis of wilt u er nog meer over weten?

De specialisten van Malmberg helpen u graag met al uw vragen.

Zichtzending

Vraag een gratis zichtzending aan van Argus Clou Geschiedenis. Het pakket kunt u geheel vrijblijvend vier maanden op school bekijken.

Telefoon

De Malmberg-voorlichters hebben ruime ervaring in het onderwijs en beantwoorden graag uw vragen. U kunt ze rechtstreeks bellen op (073) 628 87 22 of mailen naar voorlichting.bao@malmberg.nl

Internet

Eerst nog wat meer 'snuffelen'? Op www.argusclou.nl vindt u informatie over de methode, online bladerboeken, tips en nog veel meer.

Bestellen en prijzen

Voor meer informatie over prijzen en bestellingen kunt u contact opnemen met uw schoolleverancier of met de afdeling Klantenservice van Malmberg, op telefoonnummer (073) 628 87 22.

Uitgeverij Malmberg

Magistratenlaan 138

Postbus 233

5201 AE 's-Hertogenbosch

Argus Clou Geschiedenis daagt uit om te ontdekken

Ontdekvragen, authentieke bronnen, mysteries en kijkplaten dagen uit om te ontdekken.

Argus Clou Geschiedenis zorgt voor resultaat

De leerdoelen zijn in een duidelijk te volgen lijn verankerd van lesstof tot toets.

Argus Clou Geschiedenis biedt afwisseling

Afwisselende lessen en routes houden het levendig voor leerkracht en kinderen.